

Sprawozdanie

komisji prawniczej z wniosku Wydziału krajowego do ustawy
o Sądach pokoju.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu dnia 6. listopada r. b. przekazał wysoki Sejm komisji prawniczej projekt do ustawy o sądach pokoju, wypracowany przez osobną komisję fachową, a przez Wydział krajowy z małemi zmianami przyjęty.

Projekt ten był już na przeszłorocznej sesji komisji prawniczej przekazany, która wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z wniosku Wydziału krajowego przedłożyła lecz takowe, z powodu wczesnego zamknięcia Sesi sejmowej, pod obrady wysokiego Sejmu nie przyszło.

Komisya Wasza, rozpatrzywszy tak projekt Wydziału krajowego jak i projekt zeszłorocznej komisji, które obadwa na tych samych zasadach są oparte, przystąpiła prawie w całości do projektu zeszłorocznej komisji prawniczej, wprowadzając li niektóre zmiany, jakie z powodu postępu na polu ustawodawstwa za stosowne uznała a przedkładając swą pracę wnosi:

„Wysoki Sejm raczy załączony projekt ustawy uchwalić.“

Przewodniczący:

Kabat.

Sprawozdawca:

Wesołowski.

Ustawa

o Sądach pokoju,

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Meo Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

I. Cześć ogólna.

§. 1.

Ustanowienie Sądów pokoju.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustanowione będą Sądy pokoju.

§. 2.

Siedziby i okręgi Sądów pokoju.

Wydział krajowy, porozumiawszy się z c. k. Namiestnictwem i c. k. wyższym Sądem krajowym i zasiągnąwszy zdania Wydziałów Rad powiatowych, wyznaczy miejsca siedziby Sądów pokoju, i określi rozległość terytoryalną każdego okręgu; przyczem będzie miał na względzie położenie geograficzne, rozległość miejscowości, ludność i stosunki handlowe i przemysłowe.

§. 3.

Skład Sądu pokoju.

Dla każdego Sądu pokoju ustanowieni będą dwaj Sędziowie pokoju, którzy urzędować mają przez trzy lata kadencyami oznaczonemi przez c. k. wyższy Sąd krajowy po wysłuchaniu życzeń Sędziów pokoju.

Jeżeli sędzia pokoju z kolei urzędować obowiązany, dla jakiegokolwiek przeszkody obowiązek ten czasowo wypełniać nie może, urzęduje drugi, dla tegoż Sądu ustanowiony a w przypadku gdyby i ten urzędować nie mógł, Sąd wyższy wyznaczy jednego z sąsiednich Sędziów pokoju.

Kadencye i zastępstwo poda Sąd wyższy krajowy do publicznej wiadomości. Każdemu Sądowi pokoju przyznano będzie p pokoju tudzież Sąd pokoju używa pieczęci z orłem cesarskim i napisem: c. k. Sąd pokoju okręgu

§. 4.

Mianowanie Sędziów pokoju.

Sędziów pokoju mianuje Cesarz.

Prezes Rady powiatowej, we Lwowie i Krakowie zaś Prezydent miasta z c. k. Starostą właściwego powiatu i z Prezydentem c. k. Sądu kolegiального właściwego obwodu, a w miastach mających ludności wyżej dziesięciu tysięcy, także z burmistrzem czyli naczelnikiem miasta, ułożą na każdy okrąg listę, przynajmniej sześciu kandydatów uzdolnionych na Sędziów pokoju. Lista ta ma być przesłaną do Prezydium c. k. Sądu wyższego. Prezydent tegoż Sądu wraz z Namiestnikiem i Delegatem Wydziału krajowego przedstawia z tej listy za pośrednictwem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości Cesarzowi na każde miejsce trzech kandydatów.

§. 5.

Kwalifikacya Sędziego pokoju.

Na Sędziego pokoju ten tylko może być powołany, który

- a) jest obywatelem Państwa Austriackiego;
- b) ma lat najmniej 30;
- c) używa w pełni praw cywilnych;
- d) stale zamieszkuje w obrębie tegoż samego Sądu pokoju, a przynajmniej w jednym z przyległych okręgów;
- e) jest mężem światłym, nieskażonej sławy i zaufania.

§. 6.

Obowiązek przyjęcia urzędu i wyjątki.

Każdy Sędzia pokoju mianowany, lub do zastępstwa powołany obowiązany jest przyjąć ten urząd i sprawować go przez przeciąg czasu określony.

Prawo wymówienia się od tego obowiązku służy tylko następującym osobom:

- a) tym, którzy już sześćdziesiąt lat życia skończyli;
- b) tym, którzy już piastowali urząd Sędziego pokoju, na następne trzechlecie;
- c) tym, którym ułomności cielesne albo ciągle trwające nadwężenie zdrowia nie pozwalają sprawowania tego urzędu;
- d) tym, którzy z powodu swego zwyczajnego zatrudnienia bardzo często, albo na dłuższy przeciąg czasu koniecznie wydalac się muszą z miejsca swojego mieszkania.
- e) tym, którzy zostają w obowiązkach zakładów i funduszków publicznych tudzież obowiązkach prywatnych.
- f) duchownym wszelkiego wyznania, tudzież profesorom i nauczycielom publicznym.

Kto niemając prawa wymówienia się, bez jednej z powyższych przyczyn usprawiedliwiających wzbrania się przyjąć ten urząd, albo go sprawować przestaje, podpada karze pieniężnej do wysokości 500 zł. w. a. na rzecz funduszu krajowego

Nie mogą zaś być Sędziami pokoju urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, tudzież Państwa lub kraju, jakoteż osoby stanu wojskowego, jak długo w czynnej służbie pozostają.

§. 7.

Przysięga służbowa.

Zamianowani Sędziowie pokoju wykonują przysięgę służbową według załączonej roty Nr. 1. przed Prezydentem c. k. wyższego Sądu krajowego, który wszelako na żądanie Sędziego pokoju delegować może do odebrania tej przysięgi Prezydenta dotyczącego c. k. Sądu kolegiального.

Sędziowie pokoju, na bezpośrednio następujące trzechlecie na nowo powołani, są wolni od wykonania powtórnej przysięgi.

§. 8.

Stanowisko słuźbowe.

Sędzia pokoju ma te same obowiązki i podlega tej samej odpowiedzialności, co każdy inny c. k. Sędzia.

Jego instancją dyscyplinarną jest c. k. wyższy Sąd krajowy.

§. 9.

Pobory i dotacya.

Urząd Sędziego pokoju jest honorowym; pobierać on będzie tylko dyety ze skarbu publicznego za każdy dzień audyencyi, tudzież ryczałtową kwotę na koszta podróży, na potrzeby kancelaryjne i na opłacenie posługacza.

Koszta te, jakoteż koszta umieszczenia i urządzenia Sądów pokoju ponosi skarb publiczny, a wysokość tychże oznaczona będzie oddzielnem rozporządzeniem.

Koszta podróży spowodowane przez strony, poniosą strony same według taryfy dla notariuszów przepisanych.

§. 10.

Ustanie i zawieszenie władzy.

Władza Sędziego pokoju ustaje:

- a) z upływem czasu, na przeciąg którego jest powołany, jeżeli na nowo nie został zamianowany: — w tym razie wszelako winien tak długo sprawować urząd Sędziego, dopóki następcą jego urzędu tego nie obejmie;
- b) z dniem, w którym przestaje stale zamieszkiwać w okręgu Sądu swego, lub przynajmniej w okręgu przyległym;
- c) z dniem objęcia czynnej służby cywilnej lub wojskowej, która według niniejszej ustawy (§. 6.) wyklucza możliwość sprawowania urzędu Sędziego pokoju.
- d) z dniem otwarcia upadłości albo utraty praw cywilnych, choćby tylko częściowej;
- e) z dniem uznania go winnym zbrodni lub takiego czynu karygodnego, który utratę urzędów gminnych albo prawa udziału w reprezentacji gminnej za sobą pociąga.

Zawiesza się władzę Sędziego pokoju: jeżeli z powodu czynu popełnionego z chęci zysku lub obrażającego moralność publiczną, chociażby z pozostawieniem na wolnej stopie pociągnięty został do odpowiedzialności sądowej, lub gdyby go za jakikolwiek inny czyn karygodny uwięziono.

§. 11.

Powody wyłączenia się.

Sędzia pokoju musi się uchylić od urzędowania:

- a) gdy w zachodzącej sprawie będzie miał interes osobisty pośredni lub bezpośredni;
- b) w sprawach swojej żony, swoich krewnych w linii wstępnej lub zstępnej swego rodzeństwa wujecznego, stryjecznego lub ciotecznego, oraz tych, którzy w tych samych stopniach są z nim spowinowaceni;
- c) w sprawach swoich wychowanców, pupilów i kurandów;
- d) w sprawach swoich dłużników lub wierzycieli.

§. 12.

W przypadkach paragrafami 10. i 11. niniejszej ustawy objętych urzęduje 2gi Sędzia pokoju tegoż okręgu, a jeżeliby i ten nie mógł urzędować, deleguje dotyczący c. k. wyższy Sąd krajowy jeden z sąsiednich Sądów pokoju.

§. 13.

Pisarz sądu pokoju.

Pisarz Sądu pokoju musi mieć kwalifikacyę na Sędziego dla Sądów zwykłych i wchodzić będzie w skład etatu urzędników sądowych do tego okręgu c. k. wyższego Sądu krajowego, w którym leży Sąd pokoju, przy którym ma urzędować. Przydzielenie pisarza do Sądu pokoju należy do Prezydenta wyższego Sądu krajowego. Pisarz Sądu pokoju trzymać ma pióro i być pomocnym Sędziemu pokoju we wszystkich czynnościach; będzie nadto Dyrektorem biura, osobiście odpowiedzialnym za należyte prowadzenie wszelkich czynności manipulacyjnych.

§. 14.

Woźny.

Przy każdym Sądzie pokoju ustanowieni będą woźni przysięgli, ze Skarbu publicznego płatni, i nosić będą odpowiednie oznaki.

§. 15.

Audyencye.

Sędzia pokoju wyznacza najmniej dwie audyencye na tydzień, i ogłasza publicznie dzień i godzinę tychże.

Dla nagłośności rzeczy powinien nawet w dniu świąteczne dać stronom posłuchanie.

W szczególnych przypadkach może w przydzielonym mu okręgu urzędować także po za obrębem siedziby swego urzędu.

§. 16.

Rozprawy przed Sądem pokoju są jawne. Tylko dorosłe osoby mają wolny wstęp do sali sądowej.

Wykluczona jest jawność:

- a) ze względu na obyczajność i publiczne bezpieczeństwo;
- b) w postępowaniu ugodowem.

Wolno wszakże i w tych razach każdej stronie wybrać sobie trzy osoby zaufania, którym obecność dozwoloną będzie.

Postępowanie jest ustne. Protokół audyencyonalny ma być prowadzony, prócz w przypadkach w których niniejsza ustawa wyraźnie tego wymaga, także jeżeli Sędzia pokoju uzna tego potrzebę, lub jeżeli strony wyraźnie żądają.

Protokół taki ma zawierać krótko streszczone wnioski stron i zaszłe podczas audyencyi działania.

§. 17.

Księgi.

Każdy Sąd pokoju prowadzi następujące księgi:

- 1) „księgę wpisów“ (rejestr) wykazującą przebieg sprawy;
- 2) „sentencyonaryusz“, zawierający dosłowną treść ugod, wyroków i orzeczeń Sędziego pokoju;
- 3) „index“ według nazwiska stron i przedmiotów dla wyszukania sprawy.

Księga wpisowa i sentencyonaryusz mają być przez c. k. wyższy Sąd krajowy parafowane.

§. 18.

Do zakresu władzy jurysdykcyjnej Sądów pokoju należy:

- 1) jednanie stron;
- 2) rozstrzyganie sporów cywilnych.

Od wyroków i orzeczeń Sądu pokoju nie ma apelacji; o innych środkach stanowi §. 62.

§. 19.

**Sprawy sądowo-nie-
sporne.**

Zakres działania i postępowania Sądów pokoju w sprawach sądowo-nie-spornych oznaczy osobna ustawa.

II. Część szczególna.

A. Postępowanie ugodowe.

§. 20.

Strony mogą we wszystkich sporach cywilnych o rzeczy, mogące być przedmiotem transakcyi, tudzież we wszystkich sprawach karnych, które wedle ustawy karzącej nie z urzędu, lecz tylko na żądanie stron prywatnych dochodzone być mają, udać się przed któregokolwiek Sędziego pokoju o zgodzenie sprawy, czy to przed, czy to po wytoczeniu sporu. Wszakże przedmiotem ugody w sprawach karnych nie może być kara prawem karzącem zagrożona lecz jedynie zagładzenie winy i zadość uczynienie we względzie wynagrodzenia szkody lub utraconych zysków.

§. 21.

Sędzia pokoju wezwany do czynności ugodowej przez obydwie strony, winien przedewszystkiem zbadać, tożsamość osób, ich własnowolność, a w razie stawania zastępców tychże legitymacye i npoważnienie do zawierania ugód, poczem przystępuje bezzwłocznie do ich wysłuchania i pogodzenia. Wezwany przez jedną tylko stronę, winien z urzędu zawezwać drugą a stawające strony przestrzegając powyższych formalności, będzie się starał pogodzić. Niestawienie się wezwanej drugiej strony ma być uważane jako oświadczenie jej przed Sądem, że w żadną ugodę wchodzić nie chce.

§. 22.

Strony stawają osobiście lub przez zastępców do zawarcia ugody uprawnionych.

Tylko osoby własnowolne płci męskiej mogą być jako zastępcy stron dopuszczone.

Zastępcami być nie mogą adwokaci, notaryusze, ajenci publiczni i pomocnicy tychże.

Pisarze pokątni wykluczeni są od zastępstwa i wszelkich czynności imieniem stron przed Sądami pokoju.

§. 23.

Strony mogą zagodzenie sprawy zawisłem uczynić od przysięgi, przez jedną z nich na pewne fakta lub okoliczności złożyć się mającej; w tym razie ułoży Sędzia pokoju za zgodą stron rotę przysięgi, i odbierze takową z zachowaniem formalności, ustawą o postępowaniu sądowem przepisanych.

Ważność ugody zawartej, nie można uczynić zawiśłą od żadnych innych warunków lub następnych wydarzeń.

§. 24.

Każda ugoda ma być zaraz do sentencyonaryusza wpisana, przez strony, Sędziego i pisarza Sądu pokoju podpisaną a w wypadkach §. 23, wykonanie przysięgi, przez Sędziego pokoju i pisarza w sentencyonaryuszu stwierdzone. Każdej stronie należy na jej żądanie wydać wypis ugody.

Wypis taki podpisuje pisarz Sądu pokoju.

§. 25.

Ugody w Sądzie pokoju zawarte, mają powagę rzeczy ostatecznie osądzonej i są wykonalne według przepisów zawartych w §§. 74 — 84.

B. Postępowanie sporne.

§. 26.

Właściwość sądownictwa.

Sędzia pokoju rozstrzyga spory:

- a) o należitości pieniężne do 50 zł. w. a. bez ograniczenia do 200 zł. w. a. zaś, jeżeli żądanie opiera się na dokumencie publicznym albo sądownie lub notaryalnie legalizowanym.
- b) o rzeczy ruchome, osobiste świadczenia albo wynagrodzenie szkody, jeżeli powód żąda zarazem w miejsce ich zapłacenia kwoty pieniężnej, nie przynoszącej 50 zł. w. a. Do tej kategorii należą także skarg o dopełnienie zobowiązań wynikających ze stosunku służbowego i najmu, między pryncypałami i najmującymi a służbą, czeladzią, najemnikami, furmanami i t. p.

Do powyższych kwot nie wlicza się procentów i ubocznych należitości.

Spraw Sądom pokoju przekazanych, nie wolno jest stonom poddawać rozsądzeniu innych władz sądowych.

§. 27.

Spory o procenta, pożyczki, renty i jakiekolwiek inne powtarzające się świadczenia, mogą pod warunkami w §. 26. wyrażonymi, tylko wtenczas przez Sędziego pokoju być rozpoznawane, jeżeli strona przeciwna nie zaprzecza prawa samego, z którego strona powodowa pobieranie onych wywodzi

§. 28.

W postępowaniu spornem jest ten Sąd pokoju właściwym, w którego okręgu pozwany, lub z pomiędzy kilku pozwanych, głównie obowiązany zamieszkuje. albo przebywa, jeżeli stałego zamieszkania nie ma.

Dla spraw zaś o wynagrodzenie szkody wyrządzonej, jest właściwym albo ten Sąd pokoju, w którego okręgu pozwany zamieszkuje lub przebywa. albo w którego okręgu szkoda wyrządzoną została.

Podróźni i w ogóle wszyscy, którzy w pewnem miejscu chwilowo się zatrzymują, mogą przed ten Sąd pokoju być pozywani, w którego okręgu się zatrzymują, jeżeli ich obowiązek w skutek umowy lub ustawy lub też wedle samej natury rzeczy w tym miejscu wypełniony być powinien.

§. 29.

Nie należą do kompetencji Sądów pokoju sprawy :

- a) przydzielone Sądom realnym i kausalnym;
- b) o części pretensyj, przenoszących kwoty w §. 26. wskazane.

§. 30.

Spory o zapłacenie większych nad kwoty w §. 26. wyrażone, niemniej spory prowizoryalne i rumacyjne mogą tylko wtenczas przez Sędziego pokoju być rozpoznawane i rozstrzygane, jeżeli obydwie strony poddadzą się dobrowolnie jurysdykcyi Sędziego pokoju, i to swoje oświadczenie w sentencyonaryuszu podpiszą.

§. 31.

Sędzia pokoju mocen jest orzekać i wykonywać kary :

- a) za nieposłuszeństwo przeciw jego poleceniom i nakazom urzędowym;
- b) za obraźliwe lub krnąbrne zachowanie się w czasie jego urzędowania.

W obu przypadkach może skazać winnego na karę pieniężną do wysokości 10 zł. w. a. na fundusz ubogich miejsca siedziby Sądu pokoju, którą ściągnie woźny.

Orzeczenie to należy uwidocznnić w protokóle audyencyonalnym z wymienieniem powodów kary.

W razie pod a) mocen jest sędzia pokoju w skutek przedstawienia usprawiedliwiającego odwołać albo zniżyć nałożoną karę; — w drugim razie kara ma być bezwzględnie wykonaną.

Jeżeli popełnione zostało w obec Sądu przestępstwo przeciw ustawie karzącej, spisany będzie protokół i odstąpiony Sądowi karzącemu do właściwego urzędowania, a w cięższych przestępstwach zarządzi Sędzia pokoju przytrzymanie i odstawienie winowajcy.

Czynność tę należy także uwidocznnić w protokóle audyencyonalnym.

**Władza dyscyplinarna
Sędziego pokoju.**

§. 32.

**Uprawnienie do stawiania
w Sądzie.**

W Sądzie pokoju mogą strony stawać osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnikiem może być tylko osoba własnowolna płci męskiej, dokładnie obznajomiona z przedmiotem sporu. Pełnomocnictwo musi obejmować umocowanie do zawarcia ugody i być na piśmie zeznane.

Ustne takie pełnomocnictwo jest ważne, jeżeli je strona osobiście przed Sędzią pokoju zezna a zastępca oświadczy, że przyjmuje. Zeznanie i oświadczenie takie mają być do protokołu audyencyonalnego wniesione i podpisane.

Nie mogą być pełnomocnikami osoby od zastępowania stron w zawieraniu ugód przy Sądach pokoju wyłączone (§. 22).

Jeżeli Sędzia uznaje tego potrzebę wolno mu także wezwać i przesłuchać strony same.

§. 33.

Koszta z powodu zastępstwa wynikłe, nie mogą być żądane od strony przeciwnej, chociażby w sprawie upadła.

§. 34.

Tok sporu.

W sprawach, których przedmiot sporu jest tego rodzaju, że według ustawy powszechnej cywilnej nieletni dowolnie nim rozrządzać jest mocen, może także sam nieletni jako powód lub pozwany w Sądzie pokoju stawać i nawet ugody zawierać.

§. 35.

Skarga może być wniesioną na piśmie lub ustnie.

Ma ona zawierać imiona, nazwiska, powołanie i zamieszkanie powoda i pozwanego, przedmiot sporu, tytuł pretensyi i żądanie stanowczo oznaczone, wreszcie imiona, nazwiska, powołanie i zamieszkanie świadków.

§. 36.

Gdy obie strony razem stawają, Sędzia pokoju przystąpi do rozpoznania sprawy.

Jeżeli sam tylko powód ze skargą przychodzi, Sędzia po przekonaniu się o swej właściwości, wyznacza jak najkrótszy termin do rozprawy, na które obie strony wzywa.

§. 37.

Wezwania do stawienia się w Sądzie pokoju zawierać winny imiona i nazwiska stron, przedmiot sprawy, tudzież dzień i godzinę rozprawy. Wezwanie dla pozwanego nadto ostrzeżenie, że w razie jego niestawienia się będzie sprawa ze samym powodem przeprowadzoną i rozstrzygniętą.

Wezwania doręczone być mają stronie powodowej i każdemu pozwanemu.

Niestawający współpозwany uważany będzie za przystępującego do obrony tego, który odpowiada.

§. 38.

W przypadkach nagłych Sędzia pokoju może wezwać strony, ażeby natychmiast stawiły się do rozprawy.

§. 39.

Wezwanie doręczone będzie samej stronie za rewersem.

Gdyby pozwany przyjęcia wezwania odmówił, woźny przybije wezwanie na drzwiach jego mieszkania; gdyby zaś pozwanego w mieszkaniu nie zastał, wręczy je domownikom, a w braku tychże przybije na drzwiach i o tem zda Sądowi sprawę, który dla niego ustanowi kuratora.

Wrazie nie zastania powoda w jego mieszkaniu, woźny doręczy zawezwanie jego domownikom, a w braku tychże przybije je na drzwiach.

Jeżeliby strony odmawiały podpisu, lub podpisać nie mogły, woźny potwierdzi na rewersie datę i miejsce doręczenia, z wymienieniem osoby, której wezwanie doręczył.

Wszystkie te czynności woźnego mają prawny skutek rzeczywistych doręczeń, woźny winien jednak zdać o nich natychmiast sprawę Sądowi.

§. 40.

Sprawy przywoływane będą z zachowaniem ścisłego porządku kolejnego, jak są zapisane w księdze wpisów (w rejestrze).

Sprawy nagłe mają pierwszeństwo.

§. 41.

Gdy się obie strony w terminie wyznaczonym stawiają, Sędzia pokoju, po wysłuchaniu stron co do przedmiotu sporu, przystępuje przedewszystkiem do jednania ich. W tym względzie winien się trzymać postanowień §§. 21., 22. i 23. a jeżeli ugoda przyszła do skutku, należy do niej zastosować §. 24.

§. 42.

Jeżeli ugoda do skutku nie przyszła, Sędzia pokoju przystępuje do zbadania sprawy.

§. 43.

Odroczenie terminu rozprawy w tym tylko razie miejsce mieć może, gdy według uznania Sędziego pokoju taka zaszła przeszkoda, dla której bezzwłoczna rozprawa stała się niemożliwą, lub gdy obie strony wyraźnie się tego domagają.

W takim razie Sędzia pokoju wyznacza nowy termin i ogłasza go stronom obecnym.

§. 44.

Jeżeli powód w terminie do rozprawy naznaczonym po przywołaniu sprawy nie stawa, skarga jego spada z rejestru sądowego, a Sędzia przysądza pozwanemu na żądanie kosztu, na które z przyczyny niestawienia się powoda narzony został.

Wolno wszakże powodowi wnieść swoją skargę powtórnie, na którą jednakże pozwany tak długo odpowiadać nie jest obowiązany, dopóki mu kosztu przyznane zapłacone nie będą.

§. 45.

Gdy pozwany nie stanie, Sędzia pokoju sprawdziwszy, iż wezwanie należy i w czasie doręczone było (§. 39.), na żądanie powoda uznaje i ogłasza niestawiennictwo pozwanego, i przystępuje do rozpoznania sprawy z samym powodem.

Uznanie niestawnictwa traci moc swoją, jeżeli pozwany jeszcze podczas rozpoznania sprawy staje i obronę wnosi, jednakże Sędzia może za spóźnienie skazać go w drodze porządkowej na karę pieniężną do wysokości 10 guldenów na fundusz ubogich, co w protokole audyencyonalnym uwidocznić należy. Jeżeli zaś wezwanie w sposób przepisany pozwanemu nie było doręczone, należy je ponowić z wyznaczeniem nowego terminu do rozprawy,

§. 46.

Dowód z dokumentów.

Strona opierająca swoje twierdzenie na dokumencie, winna takowy przedłożyć.

Jeżeli strona nie ma oryginału, lub jeżeli dokument znajduje się prawdopodobnie w posiadaniu strony przeciwnej, a ta na wezwanie Sędziego takowego nie przedkłada, Sędzia oceni według okoliczności, o ile twierdzenie stron na wiarę zasługuje.

§. 47.

Jeżeli dokument do dowodu potrzebny znajduje się w przechowaniu władzy publicznej, Sędzia może wezwać tę władzę o udzielenie takowego.

§. 48.

Dowód ze świadków.

Gdy strony odwołują się do świadków, winne są podać ich zaraz z imienia, nazwiska, powołania i zamieszkania.

Sędzia pokoju, jeśli wysłuchanie tychże uważa za konieczne, lub jeżeli z urzędu przesłuchanie niepowoływanych świadków uzna za potrzebne, wyznacza na tej samej audyencji termin dla tychże świadków, na który ich wzywa.

Nakaz ten dla stron spór wiodących, przytem obecnych, zastąpi miejsce ich wezwania.

§. 49.

Świadcami być nie mogą:

1. Duchowni co do zeznań na spowiedzi im uczynionych.
2. Urzędnicy państwa, jeżeliby ich zeznanie naruszało tajemnicę urzędową, do której są obowiązani, o ile z tego obowiązku przez swego przełożonego nie są zwolnieni.

§. 50.

Świadek odmówić może zeznania:

1. Na pytania, na którą odpowiedź ściągnąć mogłaby hańbę lub niebezpieczeństwo śledztwa karnego na świadka samego, jego małżonka, osobę z którą świadek w linii wstępnej lub zstępnej albo w linii pobocznej do drugiego stopnia jest spokrewniony lub spowinowacony albo adopcją połączony;

2. na pytania, na które odpowiedź mogłaby spowodować bezpośrednio szkodę majątkową świadkowi samemu lub osobom w ustępie poprzednim wymienionym. Nie może jednakowo nikt uchylać się od świadectwa co do interesów prawnych, w których jako świadek dokumentu był użyty, ani co do własnych czynności, które spornej sprawie dotyczą;

3. na okoliczności, których świadek bez naruszenia tajemnicy, do której z zawodu swego jest obowiązany wyjawić nie może, o ile z tego nie jest zwolniony.

§. 51.

Świadków nie stawających skazuje Sędzia pokoju na grzywnę, lub też zarządza ich przymusowe przystawienie.

W razie usprawiedliwionej przeszkody, mogą być od grzywny uwolnieni. Świadkowie, którzy chociaż staną lecz odmówią zeznania, nie będą do tego ustawą uprawnionymi, ma Sędzia karami pieniężnymi do uczynienia zeznania zniewolić.

Czynności te mają być w protokole audyencyonalnym uwidocznione.

§. 52.

Gdy świadek zamieszkuje w obrębie innego Sądu pokoju, może być przez tenże Sąd pokoju, lub swojego osobistego Sędziego przesłuchanym.

§. 53.

Dowód przez biegłych.

Jeżeli Sędzia uzna potrzebę zasiągnąć zdania jednego lub więcej biegłych, zawezwie takowych.

§. 54.

Biegłym służy prawo odmówienia swego zdania we wszystkich tych przypadkach, w których wolno jest świadkom odmówić zeznania.

§. 55.

Świadkowie i biegli są obowiązani dać świadectwo sumiennie wedle swej wiedzy i przekonania. Od uznania Sędziego pokoju zależy, czy od nich odebrać przysięgę przed złożeniem świadectwa lub po niem, czy też poprzestać na ich zaręczeniu przez podanie ręki: „że zeznają szczerą i rzetelną prawdę bez dwuznaczności, stronniczej życzliwości lub nienawiści, i bez oglądania się na jakąkolwiek korzyść“. Świadkowie słuchani będą oddzielnie w obecności stron, jeżeli te się stawiają. Strony nie będą przerywały świadkom. Po złożeniu zeznania, Sędzia będzie mógł na żądanie stron a nawet z urzędu czynić świadkom stosowne zapytania. Może także Sędzia świadków, których zeznania są sprzeczne; przeciwstawić.

Świadkowie lub znawcy za fałszywe świadectwa odpowiedzialni są wobec prawa karzącego.

§. 56.

Świadkom lub biegłym żyjącym z dziennego zarobku, lub za którymi inne względy słuszności przemawiają, przyznaje Sędzia pokoju według swego

uznania od stron dotyczących wynagrodzenie i tę swoją decyzję zaciąga do sentencyonaryusza.

§. 57.

Gdy zajdzie potrzeba czy to obejrzenia przedmiotu, czy to ocenienia wartości poszukiwanego wynagrodzenia, Sędzia pokoju obejrzy przedmiot sporny w przytomności stron, a jeżeli przedmiot oględzin lub oszacowania wymaga wiadomości obcych Sędziemu, wezwie biegły, którzy z nim obejrzenia dopełnią i zdania swego udziela.

W takich przypadkach może Sędzia wydać wyrok zaraz na miejscu.

Jeżeli ma być obejrzany przedmiot, który według twierdzenia strony dowodowej znajduje się w posiadaniu strony przeciwnej lub władzy publicznej, Sędzia postąpi podług przepisów §§. 46 i 47.

§. 58.

Przesłuchanie stron jako świadków

W braku innych dowodów może Sędzia także strony na okoliczności stanowcze jako świadków przesłuchać i zaprzysiądz.

Strony jako świadka niemoże Sędzia zmuszać ani do stawienia się ani do złożenia świadectwa. Czy i o ile takie uchylenie się od świadectwa wpłynąć ma na wynik sprawy, Sędzia oceni po troskliwym rozważeniu wszystkich okoliczności.

§. 59.

Wyrok.

Po ukończonej rozprawie Sędzia pokoju ocenia wynik tejże jedynie tylko wedle swej najlepszej wiedzy, sumienia i przekonania; wydaje wyrok, wciąga go do sentencyonaryusza i ogłasza obecnym stronom na poczekaniu, lub najdalej na następującej audyencji, nieobecnym zaś każe bezzwłocznie doręczyć wypis wyroku.

§. 60.

Sędzia pokoju wydaje wyrok w Imieniu Jego Cesarskiej i Królewskiej Mości. Wyrok winien zawierać:

- a) nazwę Sędziego i Sądu pokoju;
- b) imię, nazwisko, powołanie i mieszkanie tak stron jak i zastępców z wymienieniem legitymacji do zastępstwa;
- c) przedmiot sprawy;
- d) dzień audyencji;
- e) dokładną treść orzeczenia, z oznaczeniem czasu, w którym obowiązek wyrokiem nałożony, ma być dopełniony,
- f) orzeczenie co do kosztów sporu;
- g) treściwe upowodowanie wyroku;
- h) datę wyroku;
- i) podpis Sędziego i pisarza Sądu pokoju.

§. 61.

Czas dopełnienia obowiązku (§. 60. lit. e.) rozpoczyna się z dniem ogłoszenia wyroku, a w razie wydania tegoż zaocznie, z dniem doręczenia jego wypisu stronie pozwanej.

§. 62.

Od wyroku Sądu pokoju nie ma apelacji, dozwoloną jest jedynie opozycja (§. 65.) i kasacya (§. 69—73).

§. 63.

Wyrok staje się prawomocnym z chwilą ogłoszenia stronom obecnym, lub doręczenia wypisu stronom nieobecnym.

§. 64.

Każdej stronie należy na jej żądanie wydać wypis wyroku z sentencyonaryusza.

Wypis taki podpisuje pisarz Sądu pokoju.

§. 65.

Opozycja.

Stronie zaocznie skazanej służy prawo założyć opozycję od wyroku w tym Sądzie, który takowy wydał.

Opozycję można wnosić aż do udzielenia klauzuli wykonawczej.

§. 66.

Opozycję można wnosić ustnie lub na piśmie.

Strona oponująca winna równocześnie przytoczyć powody obrony, jeżeli je posiada, a wrazie powołania się na świadków, podać ich imiona, nazwiska, powołanie i zamieszkanie.

§. 67.

Jeżeli Sędzia pokoju przyjął opozycję, co w sentencyonaryuszu uwi-
docznie należy, zarządza nowe postępowanie, i albo utrzymuje swój wyrok,
albo go zmienia.

Przyjęta opozycja wstrzymuje wykonanie wyroku.

§. 68.

Oponujący, któryby dopuścił powtórnego przeciw sobie zaocznego wyroku,
nie będzie już mógł zakładać nowej opozycji, a samo ogłoszenie wyroku czyni
go prawomocnym.

§. 69.

Kasacya.

Kasacya wyroku może być wniesioną przed Sąd kasacyjny w następują-
cych tylko przypadkach:

- a) z powodu niewłaściwości Sądu;
- b) z powodu, że Sędzia wydał wyrok, chociaż jego władza wedle §. 10.
ustała lub dla przyczyn niniejszą ustawą w §. 11. wytkniętych, miał
obowiązek wyłączyć się od sądzenia;
- c) z powodu nieuprawnionego wykluczenia jawności;
- d) z powodu, że strona, która w Sądzie stawiała, niebyła do stawania
uprawnioną;
- e) z powodu, że nieprawnie odjęto stronie możność stawania w Sądzie;

f) z powodu, że wyrokiem stronę jaką na zapłatę większej kwoty zasądono lub większe obowiązki jej nałożono, jak strona przeciwna żądała.

§. 70.

Do wniesienia kasacyi wyznacza się termin 8 dni od dnia ogłoszenia a względnie doręczenia wyroku temu, który ją wnosi. Później wniesiona kasacya, nie może być przyjęta.

§. 71.

Jak długo dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem niebędzie utworzony Sąd kasacyjny dla spraw wspólnych, c. k. Sądy wyższe krajowe pełnić będą czynności Sądów kasacyjnych.

§. 72.

Kasacyę wnosić należy na piśmie lub ustnie w Sądzie pokoju, który wyrok wydał. Sędzia pokoju uwidocznwszy wniesienie kasacyi w sentencyonaryuszu przedłoży takową najdalej w przeciągu dni 8 po jej wniesieniu Sądowi kasacyjnemu ze swojemi uwagami i dotyczącymi aktami.

§. 73.

Wrazie uznania skargi kasacyjnej za uzasadnioną, Sąd kasacyjny znosi wyrok zaskarżony wraz z postępowaniem, które go poprzedziło i wyznacza w przypadku §. 69. lit. b) inny Sąd pokoju.

Sędzia pokoju uwidoczní wynik wniesionej kasacyi w dzienniku i sentencyonaryuszu.

§. 74.

Exekucya.

Jeżeli strona w przeciągu trzech miesięcy po upływie terminu dopełnienia obowiązku w wyroku lub ugodzie wyrażonego zażąda od Sędziego pokoju klauzuli exekucyjnej, Sędzia pokoju zaopatrzy wypis wyroku lub ugody w tę klauzulę, i zanotuje tę czynność w sentencyonaryuszu.

Później wniesione takie żądanie nie może już być uwzględnionem. Przez umieszczenie klauzuli exekucyjnej wyrok lub ugoda stają się wykonalnemi.

§. 75.

Wniesienie kasacyi nie wstrzymuje exekucyi, może jednak Sędzia pokoju lub też i Sąd kasacyjny w takim przypadku, gdyby przez exekucyę stronie szkoda nie do powetowania groziła, takową li do zabezpieczenia ograniczyć.

§. 76.

Klauzula exekucyjna ma opiewać :

„Wyrok (ugoda) powyższy jest wykonalny. W imieniu Jego Ces. i Król. Mości c. k. Sąd pokoju w okręgu wzywa wszelkie Sądy, aby na żądanie strony exekucyi tego wyroku (ugody) udzieliły, wszelkie władze administracyjne, aby przy przeprowadzeniu exekucyi były pomocnemi i poleca wszelkim organom sądowo-wykonawczym, aby exekucyę tego wyroku (ugody) w sposób prawem przepisany przeprowadziły.“

Następują data i podpis Sędziego pokoju i pisarza, tudzież pieczęć sądowa.

§. 77.

Jeżeli nie znajdzie się u dłużnika rzecz ruchoma, którą oddać jest obowiązany (§. 78); jeżeli dłużnik nie posiada żadnych ruchomości zajęcia podlegających (§. 79); jeżeli wierzyciel nie został całkowicie zaspokojony (§. 80); jeżeli wierzyciel chce egzekucję innym sposobem, jak w §§. 78—80. wskazanym, lub na inny majątek dłużnika prowadzić, ma się udać z żądaniem egzekucyi do zwykłego Sędziego egzekucyjnego; we wszystkich innych przypadkach ma być egzekucya wykonana przez woźnego Sądu pokoju na podstawie wyroku lub ugody klauzulą egzekucyjną zaopatrzonej.

§. 78.

Jeżeli strona winną jest oddać rzecz ruchomą, woźny takową od niej odbierze, i wręczy uprawnionemu za potwierdzeniem odbioru na wyroku lub ugodzie.

Jeżeli woźny tej rzeczy nie znajdzie u dłużnika, zda o tem sprawę Sędziemu pokoju.

§. 79.

Wrazie skazania strony na zapłacenie sumy pieniężnej, woźny odbierze od niej tyle, ile na zaspokojenie pretensyi i kosztów egzekucyi jest potrzebnem, i straciwszy koszta egzekucyi, wręczy należytość wierzycielowi za potwierdzeniem odbioru na wyroku lub ugodzie.

Gdy woźny nie znajdzie dostatecznej gotowizny u dłużnika, przystąpi do zajęcia jego ruchomości i sporządziwszy na to protokół, zda sprawę Sądowi pokoju, który bezzwłocznie zarządzi sprzedaż publiczną zajętych ruchomości.

Miejsce i czas tej sprzedaży ogłosi Sąd pokoju przez przybicie obwieszczenia w zabudowaniu Sądu pokoju, i w miejscu, w którym się sprzedaż odbędzie.

§. 80.

Do sprzedaży publicznej należy rozpiścić tylko jeden termin. Cenę wywołania stanowi przy akcie sprzedaży publicznej biegły, przez Sędziego pokoju do tego naznaczony, a woźny odbywa sprzedaż choćby niżej ceny wywołania, i postępuje w niej tak długo, dopóki kwota, na zupełne zaspokojenie wierzyciela i kosztów egzekucyi potrzebna, nie zostanie uzyskana.

Przy sprzedaży trzymać się będzie woźny ile możliwości porządku przez dłużnika wskazanego.

Z uzyskanej ze sprzedaży sumy, woźny po strąceniu kosztów egzekucyi, wręczy wierzycielowi jego należytość za potwierdzeniem odbioru na wyroku lub ugodzie, nadwyżkę zaś, jeżeliby jaka pozostała, zwróci dłużnikowi.

§. 81.

Gdy wierzyciel odbierze zaspokojenie swoje, czy to częściowe, czy całkowite, winien wręczyć natychmiast kwit dłużnikowi, nadto w razie zupełnego zaspokojenia zwrócić dłużnikowi pierwotny obowiązek, i złożyć do jego rąk wyrok lub ugodę, w razie zaś częściowego tylko zaspokojenia, wręczyć te dokumenta woźnemu, który częściowe zaspokojenie na nich zanotuje i zwróci wierzycielowi.

Bez złożenia wyroku lub ugody woźny nie zaspokoi wierzyciela, i zda o tem sprawę Sądowi pokoju.

§. 82.

Nie ulegają zajęciu :

- a) ziarno na obsiew i żywienie inwentarza, bydło robocze, narzędzia i sprzęty, które są do prowadzenia zwyczajnego gospodarstwa rolnikowi niezbędnie potrzebne;
- b) pościel, suknie i odzież tak dłużnikowi, jakoteż jego rodzinie wraz z nim mieszkającej — niezbędnie potrzebne;
- c) narzędzia i sprzęty, bez których dłużnik nie mógłby swego rzemiosła prowadzić, lub w ogóle swego zatrudnienia wykonywać;
- d) rzeczy do służby religijnej, wojskowej lub urzędowej należące, a w ogóle z których jakości lub widocznych cech poznać można niewątpliwie, że nie są własnością dłużnika.

§. 83.

Wszelkie spory w postępowaniu egzekucyjnem zachodzące, jak np. że egzekucya nie powinna być przedsięwziętą, że rzeczy nie należy podciągać pod egzekucyę, że rzecz podciągnięta pod egzekucyę stanowi cudzą własność, ile, od kogo i komu należy kosztów wypłacić? itd. itd., jak niemniej wszelkie zażalenia przeciw postępowaniu woźnego i biegłych, rozstrzyga Sędzia pokoju jako sprawy nagłe nieodwoalnie i orzeczenia wciaga do sentencyonaryusza.

Spory te i zażalenia należy wytoczyć w przeciągu dni 8, inaczej strona słuchaną nie będzie.

§. 84.

O wszystkich swoich czynnościach winien woźny zdać sprawę Sądowi pokoju, który uwidoczni je w dzienniku, powołując się na sprawozdanie woźnego, jako alegat.

§. 85.

Do przeprowadzenia czynności organizacyjnych tą ustawą objętych, postanawia się termin sześciomiesięczny, od dnia ogłoszenia tej ustawy liczyć się mający, po którego upływie Sądy pokoju rozpocząć mają swoje czynności.

§. 86.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Rota przysięgi.

Przysięgniesz Panu Bogu Wszechmogącemu, że Najjaśniejszemu Monarsze, Najmiłociwsze mu Panu naszemu, Franciszkowi Józefowi I., Cesarzowi Austryackiemu, Królowi Apostolskiemu Węgier, Królowi Galicyi, Lodomeryi itd. itd. i wszystkim od Niego pochodzącym w Rządzie Następcom wiernym i posłusznym będziesz, że gdy najwyższem postanowieniem z dnia Najjaśniejszy Pan raczył Cię mianować Sędzią pokoju dla okręgu, do konstytucyjnych ustaw Monarchii, a w szczególności naszego kraju ściśle się stosować, i włożone na Ciebie obowiązki gorliwie wypełniać będziesz, że mianowicie przekazane sobie ustawami urzędowe czynności bezstronnie i spiesznie załatwiać, istniejących ustaw i przepisów służbowych przestrzegać, że każdemu bez różnicy stanu i osoby, ubogiemu jak bogatemu zarówno wedle Twojej najlepszej wiedzy, sumienia i przekonania sprawiedliwość wymierzać będziesz, że żadnych jakichkolwiek podarunków, lub pod jakimkolwiek pozorem ukrytych korzyści, któreby się do urzędowania twojego odnosić mogły bądź pośrednio, bądź bezpośrednio nigdy przyjmować nie będziesz i w ogólności tak postępować, będziesz, jak na człowieka honoru i rzetelnego Sędziego pokoju przystoi.

To co mi teraz właśnie przeczytano, wszystko dobrze i dokładnie zrozumiałem. i według tego wiernie postępować będę.

Tak mi Panie Boże dopomóż!

Notes

The following notes are taken from the meeting held on the 10th of the month...

1. The first item on the agenda was the report of the committee...

2. It was agreed that the next meeting should be held on the 17th...

3. The minutes of the previous meeting were read and approved...

4. A motion was made and carried that the committee be asked to...

5. The meeting closed at 8.30 pm.

Yours faithfully,
